

ДЪАХТАЛЛАР УЛУУСТААРЫ КОНФЕРЕНЦИЯЛАРА

Олушбу ий 16 күнүгө Чурапчытаары народнай театр дьэститер «Улуу социальнай-экономическай сайдыытытар дыахталлар оруулары» дьэз дыахталлар улуустары конференциялары буолан ааста. Онно бары нэйдиктэртээн 170-ча делегат кыттымы ыла.

Конференция үлэтин улуус баһылыгын солбу-
йааччы Н. И. Яковлев салайан ыытта. Улуустарды
дьахталлар собиэторун канка сыйларга үлэтин ту-
һунан собиэт председатели А. С. Нустинава динтис-
нэрдэ, Адыбина Степановна бу сыйларга дьахтар
общественный олоххо ылаа кэлбит оруолун улахын-
нык сыһылаан турац, үөрөхтөөһүн, доруобуйа ха-
рыстабыллар, дьарыктаах буолуу курдук сүрүн бы-
һайарар суолталаах хайысхаларынан ымытыллыбыт үлэ-
ни сыһынара чалчыларынан бигэрэтээн көмүскэтэ.
Улуус общественный олохтор-дьаһагар көхтөөх ыыт-
тыанын ылыыт, көрдүлөтүлөрүнүц буолбут бастык
активисткалары үрдүк трибуналтан холобурдаата.
Улуустарды дьэ көргөн политикатын уонча со-
циальнай көмүскөл управлениетын дьэ көргөһүц
отделан начальнига М. Т. Ногалникова «Дьэ көр-
төн Государственной политиканын олоххо ыһалары-
га дьахталлар оруоллара» Дьэн дакылааты өбүрду-

Дынз кэргэн государственнай политикаата 1993 сыллаахха СР Правительствотын дьыа кэргэн концепциятыгар олохсурэн ойонуохубута. Бу алга хайысханаа сайдыахтаах государственнай политика түмүгүнэн олохтоох дьыа кэргэн балаһыаньыта туусуута, киинилэр чэд олохтоох буолуулары итиннэ үсүлүбуйбани олохтообун буолуохтаах. Республика Президентин Ыйаадынан 1993 сыллаахха Дьыа кэргэн, дьахтар уонна демографическай политика комитета тэриллибитэ, удуустарга киин салаалара үс-көөбүттэрэ. Бүгүмүнү турутулган билиги улуусна тодус пайыһыккэ дьыа кэргэнтэ социальнай, педагогическай көмө кииннэрэ бааллар. Олортон сэтгэлдиритэр—Чурапчыга, Мугудайга, Чэмырга, Хонтофого, Хатыыга, Одьулуулуга уонна Хайахсыкка директордар итэктэра көрүллэр. Оттон Кытаанахха уонна Хадаарга дьыа кэргэн специалистара киини салаалаллар. Барыта 12 пайыһыккэ дьыа кэргэн специалистара итиннэ икки пайыһыккэ (Арыылаахха уонна Төлөйгө) олохтоох дьаһалта специалистара дьыа кэргэн политикатын олоххо киллэрэргэ үлэли-хамсыы сылдьааллар.

Бу үлэ биһир хайысхатынан дыаа көргөн эконо-
матин турунтаах оһоруу буолар. Өссө 1994 сыл-
аахтан улааһуһуттар дыаа көргөн отделин (мил.
В. Д. Минетина) быраһыатынан «Газетан» тускул
милалин хайысхадаах үлэ сараламмыта. Бу тускул
дыаа көргөн таһаайыстыбаларын бастакы сьенатар
биһирэһиниэ уонна мпаланыбыта, дыаа көргөн оло-
һун турунтаах оһорууга сүүрүн доһумуовуһун буол-
бута. Билигин дыаа сьере кэтэх хайаайыстыбаны
сайыһарыһа, халгатыһа, оһуруот аһын дьөлөһүн
үүһүрүһүн, биһирэ доһуот калдэриниэһи мьелэһин
көһтөөхтүн үлэһин. Аһын 2000 сылга дыаа көр-
гөн экономикага сайдырар аһын 5650 тыһ сьомк,
кредит түкүтүһүн, 514 мьалга ол мьиттөн 379
мьалга сүүһү аһындыһар, 62 мьалга сайыһын тэри-
һиниэ бэриһинэ. Мьон сьере «Туймаада» ФАП
һонүө мьаллыһындыа 18402 куурусса, 1014 сабыһ-
ныа оһото аһалыһын. 35 минн-трантор, 70 ЛТЗ
транктордар үүтү-эти туттарар дыаа көргөтөргө бэ-
риһиниһинэр. Сытан-сыл улауһуһун кьирэһи респуб-
ликааһын дьаарбэһкаларга, бьыһаһкаларга дыаа
көргөтөр ситиһиллөөхтүн кьыһаллар. Чаньир мьил-
лыгэ 1990 сыл саралаһынтыгар сүүһү аһын
һоньоны таһаайыһын, сүүһүһүн, гөлөрдө.

Мария Тимофеевна бу күрлүк улуус экономика-
май байланыштыгытар дөхтөр сүңгөн оруулун
смыдотто. Бастын хайнааыналары, улуус Далбар хо-
туттарып, байынай хайнааыстыбаларын байына-
тыра дөхтөллари холобурта туруортотта. Сүрүн
үлө байынааны ортотугар түөлбөлөрүнөн кытыл-
лар эбит. Улуус үрдүнөн барыта 132 түөлбө баар,
ол аңатар Чуралчы сэллеништыгытар 32 түөлбө. Үлө-

пацтэрэ бары общественнай торукэ ололурон сыл-
даллар, үтсүлэрэ дыхталлар, мад айыларэ. Кинн-
лэр оонэлэрин дыһааба түбүлэригэ, түстээл тэ-
ригэбэ үлээригэ ордорунан нэһиликтэрин об-
щественин олохун хамсааччыларынан буолал-
лар. Арай биирбэс дыһаа Хатыллы нэһиликтэр
(биирмэс У. Н. Атласова) түөлбэ салгыаччытын
хамнааһа, атыттар бу холобурун батысталлар
улахан хамсааһыны өтөрүүх эбиттэр.

Үлсэд баяр итгэлээрхэ дахилалтынхэ нэсэрдаанынхэ сэтгэгэ суух мнхылаарын, сорох спецнальметар тус тух эбонхиветаригэр нэгүмэхтик снхынмнхалаллхэ рынхэ мнхэ итгэлнхэ атынхэ эйгэлэри, холобур, мнхэт уоннхэ спорт түмсүүлэрин, нхтархэ мнхэ снхэлнхэ тугунар нхадатынхэ этгэ.

—Социальной нэмэ хяммат кырдыгастарга уона назырыгхтарга эрэ аванарын билигин бары ойдуу тустоохшар, —диэтэ түмүкөр М. Т. Ноговицкина —Толору хааччылыылаах, туруктаах ологу байыбигитер, ололорбутугар бадарар буоллаахытына, билигин, нүгээр, дыахтаалар, туох баар сатабылдьытын, дуулуур-бутун онно аныахтаахпыах, дыаа иэргэн кинишарын тула дыахтар общественнай хамсаанынын кинэтин үлэниэтинэ бары арагытын хабар үлэни тэрийикх-тэрихит.

Тийл этгэнтгэр 20 кайн кытына. Н. М. Аргунова (Хонторо) нийлмэлгэр чончу тух үлэ-хамнас ыттал-ларын кэпсээтэ, Т. Н. Прудецкая (Хайахсыт) бонун итгитгэ ийэ оруулун чорботон бэлмэтээтэ, Софурзу Кореяда нуруот иктэр үгэстэрин туһунаа сардаатта. Л. К. Адамова (Чакир) ыгырымаларын суаһууны ыттал-лыбыт үлэни кэпсээтэ, А. Е. Колесова (Ымдан) кы-рын участак кыһалбаларын үлэлһинэ, түөлбө са-лайзаччыларын хамнастырга туруоруста. Т. А. Ад-мова (Төлөй) кинилэр дьэз кэргэниин ааспыт сэл спортзалы тутан үлэз киллэрбиттэрин кэпсээтэ, аны быһыл уһуулаагыга арыс кырыылаах чэбдигирдэр кин-ин тутарга быһаарымаларын айттыннырбитин көп-ференция кыттылаахтара дохсун итис тыаһынан биһирискэллэрин биллэрдилэр. Е. И. Решетникова (Бых-сы) түөлбөни үлэни уонна паша, астаһынгыга үө-рөтөр сыаллаах «Хатынчаапа» кулуун үлэтин туһу-наа кэпсээтэ.

Конференция үлэтин биир долгутуулаах түгэниини общественнай хамсаһын ветераннарын тиэстэтин буолла. Интэр-үөрөтөр үлэ ветераннара, билигин да-
даны эдэрдий эриһиэрин ыһыктыахка, нэһиликтэ-
рин общественнай олоһор көхтөөхтүк кытталлар. Ки-
нилэртэн В. Д. Пинагина, Л. Г. Попова, А. И. Сан-
никова, Д. С. Сыдаева уо. д. а. — барыта уон биир
Дьабыр хотун диванага ыгырыллан тахыстаахтар.

Конференция үзлтигэр «Бардараа» фонд толорор
директора, бипр дойдулаахпыт, СР үтүүлэх учуут-
ла Е. А. Сидорова кытынна уонна тыл эгит. Елиза-
вета Сидорова үтүөкэн миссияны толорон, СР Пре-
зидентин ийилин Дьээ көргөн уонна оҕо дьмалалары-
гар комитет Махтал сурунтарын 5 бастыг активисти-
гваларга туттарда. Ол ийигэр бааллар: Е. И. Салай-
на-Соловьевка дьээ көргөн специалиһа, А. П. Куз-
нецка-Хайахсына дьээ көргөн специалиһа, Е. А.
Анникова-Самалган үтүүлбэ салайааччыта уо.д.и.

Маягы сэрсе дыахтар саябияты санга састаабы талылына. Председателинан «Сахателеком» ГП Чурапчытаагы филиалын директора С. Д. Васильева апаача, члдиизиринэн А. С. Иустинава, В. В. Макарова, С. Н. Катакинова, Ф. С. Ойеомова, В. А. Платонова, Н. М. Заболодская, А. И. Сивачева, Ф. М. Попова уо. д.а. буоллулар. Кулуун тутар ый 10 күнүгэр мытыаллахтар дыахталлар республикатаагы съездиригэр 7 киилээх делегация талылынан. Түмүккэ конференция уураах ылына. Ойно дыахтар саябияты үлөтө сүүрүгүйдүннэ сыаналанна итээнэ дыах кэргэн политикаатын өссө күүскэ сайыннарыыга, көнөтүннэ, сонун санга сүүрүөннэри киллэригэ хайысхалар ылыныылар. Конференция үлэтин түмүктөөн Улууус Мунгалыын председатели В. И. Новгородов тил эттө.

Р. СИБИРЯКОВА.

СОПУШНАР

СХОД ИЗОПЛИЭНЬЭБЭ ОТЧУОТТУУР

БОЛТОНГО. 2000 саяд хүчгүйнхэн нөхцөлөн хсод ямашат үлэтин уогуурктарынан нөхцөлөөнөө ямингэр өтчуоттуур. Барьта 20 уогуурктаа агтардарыгар өтчуоттар митамлан бүтүдэр.

Оуунигу 18 хүнгэр Дачийдаагы уоууруука сход чилинэ Николай Николаевич Ефремов отчуоттаа. Мунибахха барыта 18 кайа сырытта. Бэрэстэбинэт билимийн Улуус Мунибахын денутата, сход чилинэ Н. Н. Местников кыттыммы млла. Тыл эпит А. В. Протодьяконов, М. Н. Ефремова, М. И. Кронина, И. С. Каргузов сход үлэтин сөптөөхтүк ытырын, итэс билимийн отчуотка хас муниах буюугу ахсаана эрэ эрдэмтэбинитин, хайнык билиаарылар талалдан таһа уолабута иилилбэтэрин, сход ылымнат дыбаллара, уураахтара иилилэрингэ тирдилибэтэрин болноотуллар. Иинки өттүгөр күтүө дыдалаан оһоһуллубут үрөһ түөрүүр муостаны иһин өттүн техника саабын эрдэмэкиэ сымдыаргына сүтэрэн оһотторорго, үтүү туттарар ыал элбэбининэн уһууртап анаан тийтэрэрсэ, Леа уута калитинэн водопроводу тартарарга, иилилэкиэ сага дилораманы булан үлэлэтэргэ туруорустулар. Сход чилинэ Н. Н. Ефремов сорох муниахтарга сымдыбэтэрин итэринин ааган туран, салгы үлэтиригэр эринилэр.

А. СЛЕПЦОВ.

СТУДЕНТАР
ОКУУДАЛАРЫ
ЫЗДЫРГАТЛАРЫ

Авсмыт мэднэлэгч А. Н. Иларионов хатын Хайлахыг орто асхууныгсгаар үрдүк уошна орто үөрэх тэршгэлэрнэгэр сугаһинилээхүн үөрэхэ сэлдйэр студент аһууһкннтарбьт маадымтааһнар сэргэхснйи бөрү буудла. Иһалэр үөрнзгөчилэргэ араас темадэргэ мааһаа чааһтарын, иһтарэлнэгэй көрсүһүүлэрн тэрийн ыһаттылар. Үөрэхтэрин, студент байһэдэй, ол гыһаң бараң марахан ологун туһуһаа кэлсээтэлэр, үөрнзгөчилэр иһмтһмаларыгэр снһалын эһнэтгээтэлэр.

Надхата устата үөрөнөөччлөр, мөнхлээк аччаттара уонна студениар дээн үс хамаанданаан «Брейн-ринг», «Что? Где? Когда?», «Матбой» интеллектуальной ооньуулар, спорт ариас көрүүнөрүгөр күрэхтэһиннэр тохтоохтук илалтыллылар. Волейболга уелаттарга 1 миастини студениар, И-на үөрөнөөччлөр, кыргыттарга 1-ны олохтоох аччаттар хамаандалара илан үөрдүлөр-көтүлөр. «Бүгэ ооньууларга» күрэхтэһиниэ икки хамаанда киирэн 1 миасты оосуона оролору, И-на аччаттар уонна студениар хамаандалара тахытылар.

Студеннаронт үөрэммит өһүөддэлэригэр, тирөөбүт иһилинэктэригэр көлөн өлүс интернационалдык сыһынан бардылар. Кинилэргэ сатаһыллалар баҕара хааллыбыт.

Сана ДҶАЧКОВСКАЯ,
«Эрда» оғо таринатини эъбитин
культурафа сектора.

三 國 志

Армалаах орто-оскуоланы ситиһинэхээн бүтэрэн үрдүн уонна орто үөрөх кыһаларыгар үөрэнэ сылдьар студениарбыт занкууларыгар кэлэн үөрэнөөччилэри катта көрүстүлэр. Студениары-директоры үөрөх чаһыгар солбуулааччы Н. С. Попова эбэрдыһэ уонна кыһалар ситиһинэлэригэр кыһалыһан дьон, төрөһүттэрэ, учууталлара үөрөллэриң биллэрдэ. Ол курдук оскуола модалистналары: Эльмира Барышкова, Оля, Оксана Яценнир, Сэргы, Марианна Петрованар үрдүн үөрөххэ туйгууну үөрүһүлэр. Дусэ Демьянова-Алексей Павлов «Наара суохтар» театрдырыгар дыарактаман, элбэх гастролларга сылдьар, Люба Борисова «Аман ос» литературный ааһын конкурсун кыһыһалаар, Марианна Петрова Далинай Восточнай сиротиний күрөхтэһинлэргэ кыһан-хотон кэллэ, Оля Яценд хайоонорун хомууруннууга бэчэттэхэри сылдьар.

Отгон студентнаарыг үөрэхтэрин, олохторын, үөрүүлэрин-нотүүлэрин туһунан үөрэнээччилэргэ олус нэртэйнишээдик хэлсээтэлэр. «Седьмое чувство» уо. д. а. ооньнууларга эрхтөөхтүк хэлтээннэр, дуоһуйа сынныан салгын үөрөхтөрнэр бэрддээр. Вннги хиниллэргэ өссө санга, үрдүк ситийншлэри бадарарыт.

С. БОРИСОВА,
Арыгзаах орто-окуулагчын төрөлнүт сүбэтин
салгайлагчид

С. БОРИСОВА

Россияда бүгүнкү күндө страховкалаа өнөткөн эк-
тичиликти бийр убадалас—медицинский страховка
бийлиги аркылуу страховка компаниялар уюму
фирмалар алдык суумага байкарып: өлкөдө
миллер Оттон Россия сөнүмдүрүмдү бийлиги
бийлиги медицинский страховкалаа өнөткөн
бийлиги барыларып өнөткөн.

Тиймэгээр республикамын ЗС хайварт гурвантат-
ууны? Бу системд ЗМС территорияльн фондатын
хэллэр дараахь тооно Дамтусуекий агуурун, улуус-
хорт баар биеэ филиаллар хяналтар. Үс стрехон-
ныр жективискей тэртэлэр (АДХС-механист АО

Эффективность медицинской страховой системы обусловлена приобретением медицинскими компаниями опыта работы с клиентами, что способствует развитию культуры обслуживания и повышению качества предоставляемых услуг. В настоящее время в России действует 10 страховых компаний, предоставляющих услуги по медицинскому страхованию. В 2005 г. в России было застраховано 10,5 млн человек, что составляет 10,5% от общей численности населения страны.

[illegible]

Мэр эцэм Петр Николаевич төрөөбүт-үсөөрбүт алааша
дүүрүлүлээх. Ол алааш илгелэгэр нэпш сайынгаызга, элпээ
дүлүлүлээх. Эбөө лүгш сөөсөөрбүт бэсирээ хотуур тутав
оттубууга үрү. Олтой сала хэс сайын алты оттоно. 90-
дасыа хотуурчт илгелүмбүтээх. Мөөн нүрдөөн хара-

Олуяш 15 күнүгөр Чакырга дөңсө кызы үүсөт.
Драйхалленте П. А. Окууусука «Тулалдык»
журналда Туймалык. Купа дөңсө жорукт олоко-
туган сурулукт мууыканы драматын бына
хрдаа турурутуу. жорукт сөөкө толору жана
мууык. Спектаны Сырмаалат кызы дүрөңдө
Е. Сергеева түрөңдө, дөңсөкөтө, атрибуттары
Т. Филиппов, Д. Бремене, уолуу кызын
Д. Бремене, А. Марголова; мууыканы жорукт
П. Петров жорукт. Талканы сабы У. Абуф-
риева, В. Адамова, В. Филиппова, М. Сухова
жорукт.

Сүрүт ордулары: Саха Саярыма Тийону М. Окон-
пештинов, Сабыйа Баят Хотону М. Ширмев, Ку-
дурбанына Т. Файахон, Тууларыма Куону И.
Михайлова, Ньургун Востуру Н. Попов, Уруу Во-
лоны Н. Григорьев, Уот Убууахыма С. Михайлов,
Самыканы Эдөөсөккэ У. Файахон, Оконтолбон

Засеянием бытыттымаа Мөңгө-Хөтөлөг улуусун-
тар ЧИП өлкөсүндөй дартымаа бири (өдөмдөй) стра-
гоой болууны терең миндирген сардалама. Кыял стра-

[illegible]

Кини өдөр сэдлэгтэй булгууруу, тунахтыгын, сох сохууруу, савынхыг бэлдэгчээрх сөбүлүүр, Сайхан Иавлуг бичнээх ардынх сүктэрээ бэрэц Нелмэжтэнх өлдөх бэрэц. Өнөгчт хайдах савынхыг көрөл уофног айдэ, тулбуугуор элдэх бахынх нкпрбт бумиллагынхынх өнөгчт. Кини бэрэцтэйх батынхыг бэрэц сэдлэгтэйх бэрэц.

Әһәбәт бәлиғияһи пәйлаһаһи тәлтиһирә, хәршәтиһи
та. Әдәлу иҗтимағияһи аһпирәт. Кисе әләһийәһи тәһи-
дәһиппә сәләһиһийәһи, оттуу-мәстийәһи үрө көрсөз
әләһ ләһабәһи бәһи мурдуһи.

Лилия ФЕДУЛОВА,
Первый проректор-экономист XI высшейшей школы эконо-

Спектакль жюри чалышкычы, көрөөчүлөр үчүн түгүтүк саяжалаттырар, көктөөк ытык тыйдымдык дову-
нуоллааттырар. Жюри музикалык драма купидуну
уустук спектакль кыска-хоту тутан туруубуттарына
алдык эдер ычнат ыктыбытына, олоңхо-тайуу ала-
туалылыгына халеп да сүтүрбүтүн, ол туубутуна
саялага толору көрөөчү колбейти, уруу туубутуна
үрдүмөз, болгон аккыгына туруубутуна сая эдер
талышына тойуксуттары кытынарбуттарына, сөз-
тукан декорацията, уотунан, музикалык аккордтал-
лпато, артистер көстүмдөрө табылдытымын, хил-
ла улахан саялага тасар кыаттаа, көрөөчү илп-
дыуулутар илп кыбыстыбакка көрдөрөр бертөөк
спектакль туруубуттарына болотто, тойуксуту
ры үрдүктүк саяжалата, И. Михайлова, М. Шара-
ва, Н. Григорьев, С. Михайлов, толоруулары чир-
ботон хайаата. Түгүтүк жюри чалышкычы кам-
жаркестері тираталларыар сыйалык тубан-ажа-
ны баярдаар, орлук тоңодоомо кыскабай саяла-
кыты албатыл үйлөткүлөрүсөр өтүлөр, ыкыкы
үлөстөрүн саткылыгы баярдыктар.

Ву конференци, килару талшыбатыла, янне то-
лутун бодлошорун саятабыт. Кылкына улуусу
рогстрацияны барбыт 1480-ти предпринимательларта
30-таа иер. Талсаала, килбэт. Конференция кы-
тыллыбырны хабар таратын бөлүрүстөр быһарыл
кылабыт ыһадылар. Омо улуус бары предприниматель-
тардыа: Конференцияга кытыллыа бугучулар.

Учредитель, редактор-издатель: **Юрий Павлович**

НОВОЕ ОБОЗНАЧЕНИЕ

